

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 42

Заснований в 1996 році

Рівне – 2009

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 42. — Рівне: РДГУ, 2009. — 186 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем викладання мов і літератур світу, а також з теорії і методики виховання, професійної орієнтації, розвитку та навчання учнів і студентів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 27.11.2009 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 01.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2009

Проте, як показали дослідження проблем навчання читання й розуміння фахової літератури, у виконанні цього завдання на молодших курсах можна досягти позитивних наслідків навіть на базі тих знань лексики й граматики, які були набуті в середній школі. Читаючи науково-популярні та фахові тексти, студент може розуміти певну частину граматичних явищ і без спеціального попереднього їх вивчення. Так, наприклад, у французькій мові з 40 дієслівних особових і безособових форм тільки 12 мають частотність вживання в науково-популярних текстах від 1 до 35%, решта — менше 1%.

Що стосується фахової лексики, то її вивчення, як показав наш досвід, становить значні труднощі. Проте їх можна в якійсь мірі (а іноді й значною мірою) подолати, оскільки «всі мови, незважаючи на їх різницю, ґрунтуються на одних і тих же засадах». Порівняння лексики іноземної мови й рідної показує, що в її побудові є багато спільного:

- а) лексичні одиниці однієї мови відповідають у смислово-плані певним еквівалентам іншої мови, які служать для передачі аналогічних понять;
- б) обидві мови мають майже однакову систему частини мови, функції яких здебільшого збігаються;
- в) обидві мови мають аналогічний механізм словотвору, хоч ступінь продуктивності окремих способів словотворення в кожній з них різний.

Дослідження вітчизняних і зарубіжних лінгвістів показали, що фахова термінологія та загальнонародна мова між собою нерозривно пов'язані. Їх зв'язок виявляється в тому, що, по-перше, багато термінів входять до основного словникового фонду мови, бо вони виникли на базі слів та словотворчих елементів цього фонду і тому в рідній мові вони зрозумілі навіть для людей, поверхово знайомих з даною галуззю. По-друге, терміни виникають не за якимись особливими законами, а на базі моделей і словотворчих елементів, широко вживаних у мові. Нарешті в рідній та в іноземній мовах є багато однакових слів іншомовного походження. Як показали наші підрахунки, студенти молодших курсів, слухаючи рідною мовою курси з загальнонаукових дисциплін, засвоюють близько двохсот таких термінів, які пізніше їм зустрінуться в фахових текстах іноземною мовою. Все це створює сприятливі умови для навчання читання й розкриття в контексті значень великої кількості термінів та для вироблення в студентів навичок безперекладного розуміння фахової літератури іноземною мовою.

Розкриття внутрішнього образу слова з допомогою лексичного аналізу дає вивчити значну кількість термінологічної лексики, що (1000 загальнонаукових слів), який потрібен, щоб читати літературу з якогось одного фаху.

В зв'язку з тим, що в технічному тексті в більшості випадків дається точний і об'єктивний аналіз тільки фактів і явищ без експресивного їх забарвлення, смислове навантаження кожного слова в такому тексті зростає воно несе всю відповідну наукову інформацію. Тому під час читання тексту треба виробити в студентів уміння бачити нові слова і розкривати їх значення на основі зовнішніх (словотворчих) ознак і контексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вергун Л.І. Переклад англійської освітньої лексики. – Київ, 2000.
2. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. – К.: Політична думка, 1997. – 300 с.
3. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). – М., 1990. – 253 с.

Резюме. В статье рассматривается специфика работы над терминами на занятиях иностранного языка в ВУЗ. Указано на трудности перевода тех или иных иноязычных слов.

Ключевые слова: терминология, словарь-минимум, переводческий эквивалент, лексический состав, неологизмы.

The summary. The article deals specific works with terminology in the foreign lessons by higher education. It points at the difficulties translate in mind the words of foreign origin.

Key words: terminology, vocabulary, translation, equivalent, vocabulary, neologism.

Одержано редакцією 25.09.2009 р.

УДК: 373: 81'243

Л.В. МОРОЗ, І.О. ПАШКО

ОСНОВНІ ПИТАННЯ ПРИНЦИПІВ І КРИТЕРІЇВ ВІДБОРУ ТА ЗАСВОЄННЯ ЛЕКСИЧНОГО МІНІМУМУ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Резюме. У статті розглядаються основні питання принципів і критеріїв відбору та засвоєння лексичного мінімуму студентами немовних спеціальностей ВНЗ. Виокремлено найадекватніші принципи та критерії відбору та засвоєння лексики студентами немовних спеціальностей ВНЗ.

Ключові слова: інтерференція, семантизація, термінологія, частотність, словник-мінімум.

У рідній мові ми порівняно легко й швидко починаємо самостійно вживати в мовленні слова і вирази, які раніше ми лише розуміли. Це пояснюється наявністю відчуття того, як говорять і як не говорять. В умовах оволодіння іноземною мовою взаємовідносини між активним і пасивним словником набувають зовсім іншого

характеру. Це пояснюється в першу чергу тим, що обсяг словника мови, яка вивчається, набагато менший в порівнянні з рідною мовою, і через це навіть до пасивного мінімуму ввійде найбільш вживана лексика. Крім того, процес переходу слів з пасивного словника в активний і навпаки здійснюється не так часто й швидко, як у рідній мові. Найчастіше відбувається перехід з активного словника в пасивний. Зв'язок між активною і пасивною частиною словника полягає в тому, що активний словник являє собою ядро лексичного запасу студентів. Цей зв'язок слід розуміти так, що увесь словник слід засвоїти рецептивно, а його ядро, активну лексику, – також продуктивно [1, 125]. Так згідно вимог програми, 1200 лексичних одиниць належать до активного засвоєння. Такий диференційований підхід до відбору лексики, що витікає з наявності і особливостей активного і пасивного словника, відповідає реальним умовам навчання іноземної мови в немовному вузі.

Для того, щоб досить вільно читати науково-технічну літературу і розуміти усні повідомлення, а також вміти порозумітися з спеціалістами, в першу чергу потрібна кількісна і якісна конкретизація бажаних результатів навчання, тобто встановлення конкретних критеріїв володіння мовою на фонетичному, лексичному, граматичному рівнях. З цією метою в свою чергу необхідно відібрати: а) фонетичний, б) лексичний – загальнономовний, загальнонауковий і термінологічний і в) морфолого-синтаксичний мінімум у відповідності з рецептивною і продуктивною сторонами поставленої мети навчання.

Однією з основних проблем у проведенні відбору лексичного мінімуму є встановлення принципів і критеріїв відбору. При цьому слід мати на увазі, що принципи відбору – це ті керівні основи, на яких створюється система критеріїв відбору. Таким чином поняття принцип відбору ширше за поняття «критерії відбору».

У вирішенні питання принципів і критеріїв відбору є різні підходи. Так, автори частотних словників беруть в основу статистичний принцип, що враховує частоту повторення слів у літературі (Торндайк, Дьюм, Фоссет та інші). Г. Пальмер і М. Уест зробили спробу доповнити критерій частотності рядом інших принципів з метою забезпечення методичної діяльності відбору. В вітчизняній методиці були вироблені теоретичні основи словника – мінімумів, складеного під редакцією проф. І.В. Рахманова. Ці теоретичні положення були вироблені по відношенню до методики складання словників – мінімумів для середньої школи. У складанні словників-мінімумів для немовних вузів ці положення теж є керівними, проте вони доповнюються врахуванням специфіки і мети навчання студентів того вузу, для якого цей словник складається.

В практиці застосовують такі основні принципи: 1) семантичний, 2) принцип поєднання і стилістичної необмеженості, 3) словотворчої цінності та частотності.

Виділення в загального відібраного мінімуму активної лексики проводяться на основі тематики для усної мови. Застосовують також ще два спеціальні принципи відбору: принцип виключення синонімів та принцип опису понять.

Для відбору пасивного словника – мінімуму також є негативні критерії, наприклад, виключення деяких типів інтернаціональних слів і виключення слів за словотворчими ознаками. Завдяки цим негативним принципам утворюється потенційний словниковий запас, необхідний для читання і розуміння мови на слух. Для утворення такого запасу потрібний також відбір словотворчих моделей даної мови [4, 31].

Для відбору фразеології використовуються такі принципи: сполучність, зразковість, стилістична необмеженість, відповідність встановленій тематиці та частотність.

Спеціальними негативними принципами для пасивного мінімуму є виключення фразеологічних одиниць, що дослівно збігається з відповідними одиницями рідної мови, а для активного – виключення синонімів.

Що стосується складання словників – мінімумів для немовних вузів, то тут треба враховувати наявність великої кількості термінологічної лексики. Питома вага спеціальної (термінологічної) лексики надто висока в технічній літературі [2, 11].

Враховуючи наявність великої кількості термінів у технічній літературі, розглянемо більш детально, які слова належать до цієї категорії. Термінами є слова і словосполучення, що належать до однієї з таких груп:

1) Слова і словосполучення, що служать виключно для вираження спеціальних понять однієї або кількох наук і вживаються лише в сфері спеціального спілкування, не рухаючи деяких особливих ситуацій, у яких реалізується поступовий перехід термінів у загальнономовний словниковий запас, напр., нім. Lauffeldröhre.

2) Слова і словосполучення, які вживаються в сфері не фахового, так і фахового спілкування, де вони виражають поняття, невід'ємні для системи однієї або кількох наук (наприклад, нім. Bewegung, Schnittbild, Licht, Herstellung).

3) Слова, вживані тільки в сфері фахового спілкування однієї або кількох наук, де вони служать спеціальними визначеннями неспеціальних понять (Fertigung, herstellen, anfallen).

Таке визначення термінів може служити вихідним положенням для складання словника наукової термінології.

Якщо детально проаналізувати терміни будь-якої спеціальності з точки зору їх методичної класифікації, то їх також можна буде поділити на кілька груп:

1) легкі для засвоєння прості й складні терміни, що фактично сприймаються як транслітеровані слова рідної мови з великими змінами (скороченням кінців, додавання або зміною окремих букв);

2) складні терміни, що мають у своєму складі один або два елементи, спільні з термінами рідної мови, і один утворений на основі іноземної мови;

3) складні терміни, що мають тільки один елемент спільного кореня з рідною мовою;

4) терміни, які утворені з основ іноземної мови, але мають прозору структуру, тобто які можуть бути осмислені на основі загальнолітературної мови;

5) терміни непрозорі, наприклад.

Слід мати на увазі й той факт, що терміни в сучасних європейських мовах не завжди будуються на базі спільних коренів чи основ. Як було показано в ряді досліджень А.М.Шпака, навіть така, ніби цілком інтернаціональна термінологія, як медична, має в своєму англійському варіанті майже тисячу лексичних одиниць, не зрозумілих українським медичним працівникам, оскільки їх корені або основи не піддаються транслітерації [3, 38]. Дослідження ряду англійських термінологічних списків, наприклад гірничорудної термінології показує, що на 30000 термінів припадає лише 1854 терміни спільного кореня з відповідними українськими, що складає лише 6,1%. Звідси ясно, запам'ятовування термінів становить значні труднощі. Вони пояснюються ще й тим, що навчальний матеріал з фахової тематики викликає іноді в студентів труднощі в розумінні через їх ще недостатню обізнаність з фахом.

На підставі викладеного можна зробити такі висновки:

1. Суть вибору лексичного мінімуму для немовних вузів полягає в тому, щоб з великої кількості слів іноземної мови відібрати лише ті, засвоєння яких у першу чергу необхідне, щоб досягти поставленої мети навчання за програмою.

2. Лексичний запас іноземної мови складається з двох частин – активного і пасивного мінімумів. Активний словниковий запас складає ядро лексичного запасу, а пасивний мінімум доповнює його. Цей диференційований підхід до відбору лексики цілком відповідає реальним умовам навчання іноземної мови в немовному вузі.

3. Для складання словника-мінімуму в цілому застосовуються такі основні принципи: 1) семантичний; 2) принцип поєднання і семантичної необмеженості; 3) принцип багатозначності; 4) словотворчої цінності та 5) частотності. Відбір мінімуму для активної лексики проводиться на основі тематики для усної мови.

4. Враховуючи наявність великої кількості термінів в технічній літературі, слід відбирати матеріал для словників-мінімумів для читання науково-технічної літератури і термінологічних словників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шатилов С.Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. – М.: Просвещение, 1986. – 222с.
2. Плахотник В.М. Навчання іноземних мов у середній школі: концепція та її реалізація // Іноземні мови. – 1995. – №1. – С.9-12.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Ленвіт, 1999. – 320с.
4. Рогова Г.В., Мануэльян Ж.И. Методика работы над текстом в старших классах средней школы // Иностранные языки в школе. – 1973. – №5 – С.28-41.

Резюме. В статье рассматриваются главные вопросы принципов и критериев отбора и усваивания лексического минимума студентами неязыковых специальностей ВУЗов. Рассмотрены наиболее употребляемые принципы и критерии отбора и усваивания лексики студентами неязыковых специальностей ВУЗов.

Ключевые слова: интерференция, семантизация, терминология, частотность, словарь-минимум.

The summary. The article deals with the basic problems of principles and criteria for choosing and mastering the lexical minimum at non-linguistic establishments of higher education. The most frequently used principles and criteria for choosing and mastering the lexical minimum by students at non-linguistic establishments of higher education are taken into consideration in the article.

Key words: interference, semantization, terminology, frequency, vocabulary.

Одержано редакцією 30.09.2009 р.

УДК: 37. 015. 3: [159. 922. 7: 06. 053. 52]

Г.І. НИКОЛАЙЧУК

ОСОБЛИВОСТІ ДІАЛОГУ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Резюме. У статті йдеться про тематику та зміст діалогічного мовлення дітей дошкільного віку. Акцент зроблено на запитання як важливу складову діалогу дитини в різних комунікативних ситуаціях.

Ключові слова: комунікація, діалог, запитання.

У процесі соціалізації дітей дошкільного віку мова засвоюється в різноманітних комунікативних формах, включаючи ситуативні та рольові моменти. Це дозволяє дошкільнику бути не просто дитиною, що розмовляє, а й членом соціально обумовленої системи спілкування. Варіювання комунікативної поведінки обумовлено різними формами дитячого мовлення, найважливішою серед яких є діалог, що обслуговує рольові характеристики комунікантів у співвідношеннях «дорослий – дитина», «дитина – дорослий», «дитина – дитина» (мається на увазі не лише характер постійної соціальної ролі, але й змінної, ситуативно обумовленої ролі).

При цьому можливі, принаймні, два аспекти розгляду мовних явищ у мові дитини: 1) підхід з позицій сформованої мовної системи дорослої людини, що заснований на співставленні одиниць і категорій мови

ЗМІСТ

Бабік О.С. Професіоналізм вчителя як важливий фактор при навчанні іноземної мови у дошкільному навчальному закладі.	3
Ботвінко О.М. Використання комп'ютерних технологій у процесі навчання іноземної мови в загальноосвітній школі.	7
Гронь Л.В. Вимоги до іншомовних текстів для розвитку вмінь розповіді на початковому ступені навчання на мовних факультетах вищих навчальних закладів.	11
Коломієць Н.М. Прийоми Блейна Рея в методі природовідповідності Джеймса Ашера.	15
Коржженевська О.В. Організація самостійної роботи учнів – важливий фактор інтенсифікації навчального процесу.	19
Салюк І.Я. Особистісно-орієнтований підхід у детермінації розвитку іншомовного мовлення школярів.	23
Кропивко І.М., Снічук О.А. Використання ресурсів і послуг мережі Інтернет у викладанні іноземних мов.	28
Цаль Т.В. Використання методів педагогічного стимулювання на початковому етапі навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі та новітні технології.	36
Чорнолоз О.О. Теоретичні основи викладання чеської мови для студентів-філологів у вищому навчальному закладі.	41
Якимчук А.В. Рефлексивні механізми навчання підлітків англomовної комунікації.	44
Волошун А.А. Проблеми застосування сучасних технологій в процесі засвоєння лексики на початковому етапі викладання іноземної мови.	50
Зінчук І.В. Зорова наочність як засіб семантизації іншомовної лексики.	53
Мороз Л.В., Кушнір Н.В. Специфіка роботи над термінами на заняттях іноземної мови у вищому навчальному закладі.	58
Мороз Л.В., Паішко І.О. Основні питання принципів і критеріїв відбору та засвоєння лексичного мінімуму студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів.	63
Ніколайчук Г.І. Особливості діалогу в процесі формування комунікативних умінь дитини дошкільного віку.	65
Середюк Л.А. Використання автентичної газетної хроніки на уроках німецької мови.	70
Турко І.-М.Б. Теоретичні аспекти вивчення творчості поетів-імажистів у вищих навчальних закладах.	72
Бричок Б.П. Використання інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки вчителів початкових класів.	77
Джеджера К.В. Удосконалення мовлення як проблема формування культури спілкування студентів у вищих навчальних закладах.	80
Дуброва А.С., Снічук О.А., Трофімчук В.М. Принцип взаємопов'язаного навчання різних видів мовленнєвої діяльності з урахуванням їхніх особливостей і прискореним навчанням сприйняття мовлення.	83
Кочубей О.С. Особливості формування іншомовної компетенції студентів-філологів у вищому навчальному закладі.	85
Мазурок О.М. Інноваційні методи навчання іноземних мов у вищій школі в контексті гуманістичної парадигми освіти.	89
Мороз Л.В., Ковалюк В.В., Черуха Н.В. Інтерпретація закономірностей засвоєння іншомовних слів студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів.	92
Павелків К.М. Філософські та загальнотеоретичні засади дослідження проблеми формування рефлексивної культури майбутнього вчителя.	95
Перішко І.В. Розвиток інтелектуальних здібностей обдарованих школярів на основі проектноі іншомовної діяльності.	100
Пивоварчук Т.О. Фактори розвитку комунікативних здібностей студентів.	106
Тадєєва М.І., Пархомчук М.М. Рання іншомовна освіта в європейських педагогічних традиціях.	109
Воробйова Л.М. Психолінгвістичні аспекти навчання іноземних мов.	113
Гончарук Р.А. Роль перекладу у міжкультурній комунікації і педагогічній соціалізації.	117
Янциур Л.А. Формування інтересу до образотворчої діяльності в системі дитячий садок-школа.	122
Дуброва А.С., Трофімчук В.М. Психолого-педагогічні можливості навчального перекладу і умови їхньої реалізації.	126
Шурин О.І. До питання формування педагогічної культури майбутніх вчителів у процесі фахової підготовки.	129
Войтович І.С. Батишкіна Ю.В. Комп'ютерні інформаційні технології в реалізації навчальних і наукових проектів у педагогічних вищих навчальних закладах.	131
Шутяк В.Г. Формування у молодших школярів позитивного ставлення до праці.	135
Полицук Н.В. Особистісно-орієнтована технологія навчання при підготовці фахівців з технологічної освіти.	139

Яциур М.С. Курсова робота з методичних дисциплін у кредитно-модульній системі організації навчального процесу.	141
Герасименко О.А., Герасименко Н.П. Методи реалізації пошуково-дослідницьких проектів на заняттях з трудового навчання у 7-9 класах з використанням інформаційно-пошукових технологій.	147
Трофімчук Л.О. Проблема оптимального вибору методів активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі позаурочних занять.	152
Грипич С.Н. Моральне виховання молодших школярів і дитяча література (психолого-педагогічний погляд на проблему).	156
Попчук О.В. Інноваційні технології навчання як умова розвитку професійної культури майбутніх фахівців документознавства та інформаційної діяльності.	160
Трофімчук В.М. Сутність і класифікація художньо-конструкторських знань та умінь старшокласників, які формуються у процесі трудового навчання.	164
Войтко А.І. Педагогічна підтримка професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб.	168
Сіпайло В.О. Використання сучасних систем крою проектування одягу при підготовці майбутніх вчителів технологій.	173
Мохнюк Р.С. Формування громадянської культури студентства – проблема сучасного виховання.	178
Відомості про авторів.	183

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 42

Заснований у 1996 р.

Відповідальний редактор збірника Мороз Л.В..

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Технічний редактор Кравчук В.Ю.

Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 25.10.2009 р. Підписано до друку 27.11.2009 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 30,6. Обл. вид. арк. 31,2. Замовлення № 79/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31

Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59   **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 42.— Рівне: РДГУ, 2009. — 186 с.**

ISBN 966 — 7281 — 09 — 01.

Збірник наукових праць містить статті з проблем викладання мов і літератур світу, а також з теорії і методики виховання, професійної орієнтації, розвитку та навчання учнів і студентів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20